

DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Potrošniški sveti v naši trgovski mreži

Ob robu prvih izkušenj

V zvezi z ustanavljanjem in delom potrošniškega sveta so nekatere stvari, pri katerih se moramo še malo zadržati.

Po poročilih, ki smo jih dobili z raznih strani, se pojavlja kot sporno vprašanje tudi to, kako in kje je treba voliti potrošniški svet. Nekateri to opravljajo na zborih volivcev, drugi na sestankih organizacij Socialistične zveze, so pa tudi predlogi, naj bi člane sveta imenoval ljudski odbor na predlog zbora volivcev ali družbenih organizacij. Pri tem je najvažnejše to, da dosežemo, da se bodo državljani seznanili z nalogami in delom potrošniškega sveta. Razen tega pa moramo skrbeti, da bodo potrošniki nekako vsekakor šajali račun o svojem delu.

Smisel potrošniškega sveta zahteva sam po sebi, da obstaja tudi v trgovskih poslovalnicah, ki so v sklopu podjetja. Potrošniki bodo mogli samo tako nuditi pomoč trgovskim poslovalnicam in podjetjem, pri katerih se oskrbujejo in poznajo njihovo delo.

Napačno je, da ponekod čakajo z uvedbo potrošniških svetov, dokler ne izvrše »reorganizacije« trgovske mreže. Ne moremo razumeti tudi tega, zakaj v Varešu gledajo na potrošniške svete in na udeležbo potrošnikov v razdelitvi dobička kot na dve nasprotujoči si stvari. V obeh primerih pa gre za ukrepe, ki dopolnjujejo, ne pa izključujejo drug drugega.

Ni treba pričakovati, da nam bodo sedaj potrošniški sveti uredili cene in čez noč dvignili življenjski standard. Na višino cene vpliva vrsta činteljev, o čemer smo zadnji čas veliko govorili. Ne bi bilo prav, če bi dejavnost potrošniškega sveta merili samo po tem, koliko je znižal cene, čeprav je kontrola gibanja cen tudi njegova naloga.

Nepravilnosti v zvezi z družbeno prehrano

(Nadaljevanje z 9. str.)

Jasno, kakaj organi oblasti ne intervenirajo, ko gre očitno za nezakonite pojave.

Treba je, da nas pravilno razumete. Iniciativa, da se izboljša prehrana z organiziranjem delavsko-uslužbenških restavracij, je popolnoma na mestu. Na mestu je tudi zahteva, naj se take ustanove ne bi štele za komercialne ustanove in da se oprostito obveznosti plačanja raznih vrst davkov. Toda med tako razumljivo in pomembno zahtevo pa med prakso, o kateri

Zagreb: Izvolitev potrošniških svetov in reševanje spornih vprašanj

V Zagrebu so imeli občinski odbori Socialistične zveze plenarne sestanke, na katerih so razpravljali o bodočem delu potrošniških svetov, o načinu njihove izvolitve in o tem, v katerih trgovskih poslovalnicah in podjetjih naj bi jih takoj organizirali. Različnega mišljenja so namreč glede vprašanja, ali naj svete volijo na zborih volivcev ali na množičnih sestankih osnovnih organizacij Socialistične zveze. Večina meni, da je treba potrošniške svete izvoliti na sestankih osnovnih organizacij, ker se ti sestanki sklicujejo bolj pogosto kakor zbori volivcev in bodo tako imeli svetli tesnejši stik s potrošniki. To mnenje zastopajo tudi predstavniki mestne trgovske zbornice. Nekateri občine pa so vendarle sklenile, da bodo volili svete na zborih volivcev.

Drugo vprašanje, o katerem so razpravljali, se je tikalo načina volitve svetov v tistih podjetjih, ki imajo svoje prodajalne na ozemlju več občin, ali pa sta v mestu samo eno ali dve podjetji iste stroke kakor na primer podjetje s kurivom.

Sklenili so, da se svet takega podjetja ustanovi v tisti občini, kjer je sedež ali uprava podjetja, v ta svet pa delegirajo člane proporcionalno vse občine, v katerih so prodajalne takega podjetja. Podobno so storili pri podjetju za kurivo, pri tržnici na Dolcu in veleblagovnici »Narodni magazin«.

Na občinskih plenarnih organizacij Socialistične zveze so razpravljali še o nekem drugem vprašanju. To so prodajalne kmetijskih zadrug. Zaradi velike oddaljenosti proizvajalci, člani zadrug ne morejo nadzirati dela svojih prodajalnic in poslovođij. Zato mislijo, da bi tudi v teh prodajalnicah ustanovili potrošniške svete. Trgovinska zbornica in zadruga zveza bosta skupno sklenili, kako bodo voljeni sveti in prepisali pravila za njihovo delo v teh prodajalnicah.

Nekoliko drugačne so rešitve za potrošniške svete v vaških občinah novega okraja Zagreb,

na primer za Samobor, Zelinu, Dugo Selo in druge, zaradi majhnega števila prodajalnic. Sklenili so, da bodo izvolili za vsako občino samo po en potrošniški svet s tem, da bodo člane za ta svet delegirali iz vseh vasi občine.

Mestni ljudski odbori so že določili, v katerih podjetjih bodo ustanovljeni potrošniški sveti in te zdaj že volijo. Tako bodo v tem mesecu začeli delati potrošniški sveti v vseh občinah, in to najprej samo v trgovinah z mešanim blagom, mesom, sadjem in zelenjavo ter kurivom. Za te stroke imajo potrošniki tudi največ interesa. V podjetjih drugih trgovskih strok bodo volili potrošniške svete kasneje.

Kakor v drugih mestih, je bilo tudi v trgovski mreži Zagreba opaziti določen odpor proti uvedbi potrošniških svetov. Odpor se kaže tudi še sedaj, po mnogih razpravljanih in diskusijah o nalogah in značaju potrošniškega sveta, pa je že skoraj popolnoma popustil. Nekatera podjetja so že sama zahtevala, naj se čimprej ustanovijo potrošniški sveti, kakor na primer »Konzum«, »Kolonijal«,

»Turopoljac« in druga. Državljanji so pokazali na dosedanjih sestankih osnovnih organizacij Socialistične zveze, kjer so volili člane potrošniških svetov, veliko zanimanje za njihovo delo. V Zagrebu so tudi prej mnogo razpravljali o trgovini prav zaradi njene slabosti. Meščani so opozarjali na razne nepravilnosti, na velike razlike med cenami kmetijskih pridelkov v pridelovalnih krajih in v mestu, na slabo organizacijo mreže, nezadostno število prodajalnic, na preprodajo blaga namesto oskrbovanje mesta, itd. Ta razpravljanja so dejansko tudi prve konkretne naloge potrošniških svetov, ker pričakujejo državljani od njih, da jim bodo pomagali pri reševanju teh problemov. Tudi trgovska zbornica se zanima za to stvar, zato so sklenili, da bodo takoj po volitvah priredili seminarje za člane svetov. Na teh seminarjih bodo člane potrošniških svetov seznanili s problemi trgovine, s težavami in z ukrepi, ki jih pripravlja zbornica skupno z drugimi organi, da bi odstranili razne slabosti.

Kaj povedo prve izkušnje iz dela potrošniških svetov

Ceprav je pretekla relativno kratka doba, odkar so v Beogradu ustanovili prve potrošniške svete, vendar že sedaj opazimo v njihovem delu pomembne uspehe.

Nekateri od teh svetov so imeli do sedaj po tri do štiri delovne sestanke, kot na primer v samostojnih poslovalnicah »Livno«, »Neretva«, »Trešnjevica«, »Kotora«, »Kornišon«, »Stig« in »Bosanka«, na katerih so, potem ko so vsestransko analizirali tudi druga vprašanja, kakor na primer: organizacijo poslovanja, način preskrbe, stanje skladov, višino prodajnih cen, čuvanje blaga in drugo. Bilo je tudi neprijetnih pojavov. Tri poslovođje samostojnih poslovalnic so prijavihi gospodarskemu sodišču, ker so se protivili uvedbi potrošniških svetov v njihovih poslovalnicah.

Cene bi bile lahko nižje

Kakor kažejo sprejeti sklepi, je večina potrošniških svetov takoj opazila, da pretirano navijajo cene tudi tistim živilom, ki se ne kvarijo tako hitro. V večini samostojnih poslovalnic se je gibal marža za posamezne artikole tudi do 30%.

V samostojni trgovski poslovalnici »Kotora« je potrošniški svet odkril, da so maržo zaračunavali od 10 do 20%. Tako so riž, ki mu je nabavna cena znašala 130 din za kilogram, prodajali po 230 dinarjev, karamelje z nabavno ceno 310 din po 380 dinarjev, kekse z nabavno ceno 240 din, so prodajali po 300

dinarjev, želatino, ki je imela nabavno ceno 230 din, so prodajali po 300 dinarjev, prašno milo od 123 na 150 dinarjev, itd. Ni nikakega opravičila, da je pri teh artiklih, pri katerih ni velikega razmeta niti kmeta, tolikšna razlika med nabavno in prodajno ceno. Ko so to predložili poslovođji poslovalnice, se je tudi sam strinjal s tem, da bi ti artikli bili lahko tudi cenješi. Svet je sklenil, da se cene znižajo in prepusti poslovođji, da to stori. Prvo znižanje cen je znašalo povprečno 7%. Svet s tem ni bil zadovoljen, ker so na podlagi knjigovodske evidencije ugotovili, da je zaračunana marža še vedno visoka, in v soglasnosti s poslovođjo so znova znižali cene še za 4%. To znižanje je obsegalo skoraj vse artikole, ki jih ta poslovalnica prodaja. Navedli bomo še nekaj primerov: prodajno ceno konzerviranega paradiznika (pakiranje 5-1) so znižali na 250 dinarjev, limon od 250 na 200, leče od 130 na 90, orehov v lupinah od 180 na 160, keksom od 270 na 190, a vseh vrst mila povprečno za 9% itd.

Ko so v drugih poslovalnicah (»Trešnjevica«, »Kornišon« in »Livno«) poslovođje uvideli

Brez »Naše skupnosti«, glasila Predsedstva Zveznega odbora SZDL Jugoslavije, ne more biti KVALITETNEGA SODELOVANJA IN ODLOČANJA v organih družbenega upravljanja.

TRBOVLJE:

Potrošniki – član poslovalnice ali zadruga

V Trbovljah imajo potrošniške svete že od letošnjega januarja, njihovo delo pa je bilo doslej nekonkretno in predvsem samo simbolično. V začetku so posamezni člani potrošniškega sveta prihajali na posvetovanja, pozneje so pa poslovalnice ostale zopet same.

Potrošniško sodelovanje v trgovini ne bo dale sadov, dokler potrošnik ne bo neposredno sodeloval pri delu svoje poslovalnice. Sedanja uredba zares dovoljuje udeležbo pri dobliki trgovine. Delitev tega sostanka med potrošnike pa ni seveda nikakršna novost. Ljudje to reč poznajo že več desetletij, še iz časa delavskih konzumov in potrošniških zadrug. Potrošniki so se potrošniki s svojimi knjižicami ali zadruga tudi kot člani, katerim ni vseeno, kako posluje njihova poslovalnica. Takrat so se potrošniki s svojimi knjižicami krepko držali svojega konzuma ali zadruga.

O vsem tem potrošniki v Trbovljah živo razpravljajo. M. S.

(Nadaljevanje na strani 11)